

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 100/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mgr. Katarína Pastorková, s. r. o., J. Cikkera 840/4, Sliach, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Tost/35/2021 z 5. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť s ostatnými účastníkmi konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prezumpciu nevinu a na prípravu obhajoby podľa čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu v konaní o obnovu trestného konania, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada finančné zadostučinenie 5 000 eur.

II.

2. Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 26. mája 2014 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu z 26. novembra 2014 bol sťažovateľ uznaný vinným za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a za ďalších päť zločinov a prečin, za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody 22 rokov.

3. Sťažovateľ podal na Špecializovanom trestnom súde návrh na povolenie obnovy konania v uvedenej jeho trestnej veci. Návrh bol doplnený jeho obhajkyňou písomným podaním z 8. júla

2020. V podaní sťažovateľ navrhol na verejnom zasadnutí vypočuť viacero obvinených či odsúdených, ktorí boli členmi zločineckej skupiny v období, za ktoré bol sťažovateľ odsúdený. Mali mať preto vedomosť o jeho zaradení a vplyve na konkrétne osoby v štruktúre zločineckej skupiny. Zároveň tieto osoby navrhol vypočuť aj k trom svedkom, ktorí ho usvedčovali a uvádzali jeho postavenie v skupine. Sťažovateľ poukázal na viacero neskorších rozsudkov špecializovaného súdu, ktorými boli odsúdení ďalší členovia skupiny, ktorí vo svojich výpovediach nezaradili sťažovateľa na druhý stupeň riadenia v štruktúre zločineckej skupiny a ani neuviedli, že od neho prijímali pokyny na páchanie trestnej činnosti. Z výsluchov týchto ďalších členov vyplýva preto pochybnosť, aké miesto zastával v zločineckej skupine a či vôbec bol oprávnený iným osobám v skupine dávať pokyny na páchanie trestnej činnosti tak, ako to bolo ustálené v rozsudku z 26. mája 2014.

4. O návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania rozhodol Špecializovaný trestný súd uznesením z 29. apríla 2021 tak, že návrh zamietol. Súd nezistil podmienky obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že navrhoval vypočutie ôsmich osôb, ktoré boli odsúdené za členstvo v zločineckej skupine v období, za ktoré bol odsúdený. Ani jedna z týchto osôb neoznačila vo svojich výpovediach sťažovateľa za člena skupiny na druhom stupni riadenia, ako to bolo konštatované v rozsudku, ktorým bol sťažovateľ odsúdený. Sťažovateľ ich žiadal vypočuť, pretože nikdy neboli vypočuté ku konkrétnej trestnej činnosti sťažovateľa, pričom ich výpoveď mohla mať vplyv na právnu kvalifikáciu skutkov, za ktoré bol odsúdený v pôvodnom konaní. Sťažovateľ namietal, že prvostupňový súd postupoval nesprávne, keď na verejnom zasadnutí nevykonával žiadne dokazovanie a v dôsledku tohto postupu nemal podklad pre meritórne rozhodnutie o jeho návrhu na obnovu konania.

5. Sťažnosť preskúmal najvyšší súd a dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná. Preto ju napadnutým uznesením z 5. augusta 2021 zamietol. Najvyšší súd dospel k obdobnému záveru, že sťažovateľ nepredložil v návrhu na povolenie obnovy žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo treste, ako to vyžaduje § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Najvyšší súd poukázal na odôvodnenie rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 26. mája 2014 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu z 26. novembra 2014, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným a bol mu uložený trest. V tomto rozhodnutí boli ako kľúčové z hľadiska ustálenia postavenia sťažovateľa v skupine výpovede svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Ich vierohodnosť nebola žiadnym spôsobom spochybnená a nič nenasvedčuje tomu, žeby išlo z ich strany o akt pomsty či inú protiprávnu motiváciu klamať. V súvislosti s neskoršími výpoveďami obvinených či odsúdených osôb, ktoré sťažovateľa v hierarchii skupiny nespomínali, čím sťažovateľ odôvodňoval návrh na povolenie obnovy, najvyšší súd uviedol, že v čase, keď boli vypočuté, už bol sťažovateľ právoplatne odsúdený a vykonával uložený trest odňatia slobody. Je pochopiteľné, že v tom čase realizované vyšetrovanie bolo zamerané prioritne na iné osoby, ktoré boli z trestnej činnosti v súvislosti so zločineckou skupinou podozrivé a v danom čase ešte neboli za túto trestnú činnosť postihnuté. Z obsahu týchto výpovedí však nevyplýva, žeby vypočúvané osoby dementovali vinu sťažovateľa zo spáchania skutkov, za ktoré už bol právoplatne odsúdený, nedeclarovali, že došlo ku krivému obvineniu sťažovateľa, a ani nespochybnili výpovede skôr vypočutých osôb, ktoré sťažovateľa usvedčovali. Pre pozitívne rozhodnutie o návrhu na obnovu konania musí existovať dôvodný predpoklad pre možnú zmenu

pôvodného právoplatného rozhodnutia. V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že Špecializovaný trestný súd procesne predpísaným spôsobom nerozhodol o jeho návrhu na vykonanie dôkazov, poukázal najvyšší súd na obsah zápisnice o verejnom zasadnutí konanom na Špecializovanom trestnom súde 29. apríla 2021. Z nej vyplýva, že obhajkyňa sťažovateľa navrhla vypočuť päť osôb. Na tento návrh súd náležite reagoval a návrh podľa § 272 ods. 3 v spojení s § 295 ods. 2 Trestného poriadku odmietol. Svoje rozhodnutie v krátkosti odôvodnil, pričom nemožno obísť ani obsah odôvodnenia uznesenia Špecializovaného trestného súdu, z ktorého je tiež celkom zrejmé, prečo súd nevyhovел návrhom sťažovateľa na vykonanie dôkazov, keď nepovažoval sťažovateľom tvrdené skutočnosti za také, že by bolo možné uvažovať o eventuálnej zmene pôvodného rozhodnutia. Najvyšší súd uznal, že Špecializovaný trestný súd formálne nerozhodol o všetkých návrhoch sťažovateľa na vykonanie dokazovania, ktoré boli uvedené v doplnení návrhu na povolenie obnovy z 8. júla 2020, konkrétne o navrhovaných výsluchoch [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED]. Z obsahu odôvodnenia uznesenia Špecializovaného trestného súdu je však zrejmé, prečo súd tieto dôkazy nevykonal, a preto právo sťažovateľa na obhajobu bolo materiálne naplnené. Zároveň najvyšší súd uviedol, že obhajkyňa sťažovateľa na verejnom zasadnutí výsluch týchto troch osôb opätovne nenavrhol vykonať ani v rámci záverečného návrhu. Najvyšší súd skonštatoval, že sťažovateľ neuviedol také relevantné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali možnosť iného rozhodnutia či už o vine alebo treste.

III.

6. Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd nepostupoval nezaujato, pretože v napadnutom uznesení sa odvolal na závery rozhodnutí, ktorými bol uznaný vinným. Najvyšší súd nevysvetlil, z akého dôvodu nepovažoval navrhované výpovede označených osôb za spôsobilé privodiť iné rozhodnutie o vine alebo treste sťažovateľa, iba všeobecne označil navrhnuté dôkazy za nespôsobilé. Napadnuté uznesenie je preto podľa sťažovateľa nedostatočne odôvodnené. Podľa sťažovateľa mal najvyšší súd v napadnutom uznesení uviesť porovnanie pôvodných dôkazov a dôkazov, ktorými sťažovateľ odôvodňoval návrh na obnovu konania. Súdnemu nemal podkladiť pre meritórne rozhodnutie o jeho návrhu na obnovu konania. Sťažovateľ namieta porušenie práva na obhajobu jednak z dôvodu, že na verejnom zasadnutí nebol vykonaný žiaden dôkaz, a tiež tým, že nebolo rozhodnuté o celom návrhu na vykonanie dôkazov a sťažovateľ nemal možnosť sa k týmto dôkazom vyjadriť. Najvyšší súd vyložil ustanovenia Trestného poriadku upravujúce obnovu konania neprípustne, neprihliadol dôsledne na podmienky na povolenie obnovy. Napadnuté uznesenie je arbitrárne.

IV.

7. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne

neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

8. Účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli súdu skôr známe a nemohli sa ani brať do úvahy. Sťažovateľ sa fakticky ústavnou sťažnosťou domáha ďalšieho preskúmania správnosti postupu a právnych záverov všeobecných súdov v súvislosti s jeho návrhom na obnovu konania. Úloha ústavného súdu sa však obmedzuje len na kontrolu, či všeobecné súdy postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodli o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania, resp. keď zamietli sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na obnovu konania. Teda, či sa návrhom na povolenie obnovy riadne zaoberali, či prijaté rozhodnutie adekvátne odôvodnili a či ich právne závery nie sú excesom alebo svojvoľné, pričom pri zamietnutí návrhu je rozhodujúce, či dostatočne odôvodnili, prečo predostreté nové skutočnosti nepovažovali za také, ktoré by opodstatňovali povolenie obnovy konania.

9. Úlohou ústavného súdu pri posúdení v namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré konajúci súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa všeobecný súd s argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je uznesenie najvyššieho súdu ústavnoprávne akceptovateľné.

10. Závery najvyššieho súdu sú ústavne udržateľné a nemožno uvažovať o nedostatočnom odôvodnení. Najvyšší súd sa vyrovnal s námietkami sťažovateľa proti napadnutému rozhodnutiu vo svojom rozhodnutí, prečo v prípade sťažovateľa nie sú splnené podmienky na povolenie obnovy konania. Najvyššiemu súdu nemožno vyčítať, že poukázal na odôvodnenie rozhodnutí, ktorými bol sťažovateľ uznaný vinným. Ide o právoplatné rozhodnutia, ktorými bola vyslovená vina sťažovateľa. Vzhľadom na charakter, presvedčivosť a vierohodnosť kľúčových svedeckých výpovedí, ktoré spochybnené neboli, nepovažoval najvyšší súd skutočnosti, ktorými sťažovateľ odôvodňoval návrh na obnovu konania, za také, ktoré by mohli viesť k inému záveru o vine či treste sťažovateľa. Právny názor najvyššieho súdu nie je svojvoľný. Účelom konania pred ústavným súdom je ochrana ústavnosti, a nie poskytnutie ďalšieho opravného prostriedku umožňujúceho prehodnocovať správnosť záverov všeobecných súdov. Samotná skutočnosť, že prvostupňový súd nevykonal žiaden z dôkazov navrhnutých sťažovateľom, neznamená porušenie práva sťažovateľa na obhajobu. Povinnosťou súdu bolo sa týmto návrhom riadne zaoberať a rozhodnúť o ňom. Túto povinnosť Špecializovaný trestný súd nepochybne splnil v prípade navrhovaného výsluchu piatich osôb. Je pravda, že nebolo rozhodnuté o výsluchu ďalších troch navrhovaných osôb (██████, ██████, ██████), tento nedostatok najvyšší súd neopomenul, vyhodnotil ho ústavne konformne, keď konštatoval, že k porušeniu práva na obhajobu nedošlo. To, že najvyšší súd nepovažoval sťažovateľom prezentované skutočnosti, ktoré uviedol už v návrhu na obnovu konania, za nové skutočnosti uvedené v § 394 Trestného poriadku, nemožno hodnotiť ako arbitrárne či svojvoľné. Skutočnosť, že sa sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia.

11. Podstata namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu je v tom, že dôvodom na obnovu trestného konania sťažovateľa v prípade, ak výpovede sťažovateľa usvedčujúcich svedkov neboli spochybnené, nie je to, že v ďalších trestných konaniach vedených proti iným osobám sa činnosť sťažovateľa v zločineckej skupine nespomína. Tento záver bol najvyšším súdom riadne zdôvodnený a nemožno dospieť k záveru, že by bol či už skutkovo alebo právne zjavne mylný, keďže je výsledkom úvahy o tom, že tieto nasledujúce trestné konania sa ho netýkali. Nie je žiaden ústavne relevantný dôvod na to, aby ústavný súd akokoľvek zasahoval do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu. Medzi namietaným rozhodnutím a porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť s ostatnými účastníkmi konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prezumpciu neviny a na prípravu obhajoby podľa čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadna súvislosť, čo vedie k odmietnutiu ústavnej sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodiť záver, že dohovor nezaručuje právo na obnovu právoplatne skončeného konania a čl. 6 dohovoru nedopadá na mimoriadne opravné prostriedky vedúce k obnove konania [*Moreira Ferreira proti Portugalsku* (č. 2), rozsudok z 11. 7. 2017 vo veci č. 19867/12]. Podľa ESLP osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená a ktorá žiada o obnovu tohto právoplatne skončeného konania, nie je „obvinená z trestného činu“ v zmysle čl. 6 dohovoru. Iba nové konanie nasledujúce po povolení obnovy konania možno považovať za konanie týkajúce sa trestného obvinenia (Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights). Právo na obnovu konania ako také nie je zahrnuté medzi práva a slobody zaručené dohovorom [Callaghan a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 9. 5. 1989 vo veci č. 14739/89 (Európska komisia pre ľudské práva bola osobitným tribunálom, ktorý pôsobil v rokoch 1953 až 1998 a určoval prijateľnosť sťažností predkladaných ESLP, pozn.)]. S poukazom na judikatúru ESLP, ako aj na rozhodovacia prax ústavného súdu (napr. I. ÚS 729/2013, IV. ÚS 407/2018) preto neprichádza ani do úvahy, aby postupom najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu